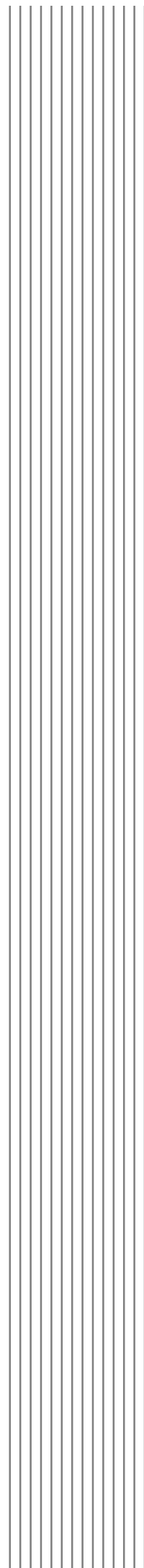

4

Politiska prioriteringar

4 Politiska prioriteringar

4.1 Inledning

Den ekonomiska politiken och budgetpolitiken har lagt en grund för en ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet. Genom framgångarna i den ekonomiska politiken är det nu möjligt att än mer sätta regeringens viktigaste mål - 4 procents öppen arbetslöshet år 2000 - i fokus.

Det finns fem områden där insatser prioriteras för att främja sysselsättning och tillväxt: den offentliga sektorns verksamheter inom vård, omsorg och skola, en ökad satsning på utbildning och kompetensutveckling, en offensivare arbetsmarknadspolitik, en ekologiskt hållbar utveckling samt bättre förutsättningar för företagen. Sysselsättningspolitiken skall bygga på följande fem hörnstenar:

- Huvudlinjen bör vara att arbetslösheten skall minskas genom att fler människor sätts i arbete eller utbildar sig. Inriktningen är att främja mäns och kvinnors engagemang i arbete och utbildning och att förebygga passivitet. Arbets- och kompetenslinjen gäller.
- Budgetsaneringen och inflationsbekämpningen är nödvändiga förutsättningar för sysselsättningspolitiken.
- Huvuddelen av sysselsättningsökningen de kommande åren bör ske i den privata sektorn.
- Bland offentliga utgifter skall verksamheter prioriteras framför transfereringar. Vården, omsorgen och skolan utgör kärnan i den sociala välfärden och skall därför prioriteras genom ökade statsbidrag till kommunsektorn. Därmed skapas förutsättningar för att främja sysselsättningen, minska arbetslösheten och höja kvaliteten.
- Det krävs en bättre fungerande lönebildning för att sysselsättningen skall öka och arbetslöshetsmålet skall kunna nås.

4.2 Utgångspunkter för regeringens politiska prioriteringar

Det stora underskottet i statens budget som fanns vid regeringsskiftet 1994 riskerade att leda till en skenande statsskuld och undergrävde förtroendet för den ekonomiska politiken. Detta inverkade menligt på både tillväxt och sysselsättning. Regeringen har därför ägnat stor kraft åt att sanera de offentliga finanserna. Den förda politiken har medfört att räntenivån har sjunkit, att inflationen är på en historiskt och internationellt sett låg nivå och att bytesbalansen visar ett betydande överskott. Detta är en följd av förtroendeskapande åtgärder, främst de uppsatta budgetpolitiska målen och därmed sammanhängande konsolideringsprogram för de offentliga finanserna, som riksdagen beslutat. År 1998 uppnås målet om balans i de offentliga finanserna.

Mycket tyder på att vi befinner oss i inledningen av en period av ökad tillväxt. Erfarenheterna pekar dock på att effekterna på arbetsmarknaden av en ökad ekonomisk aktivitet brukar komma med en viss eftersläpning. Det är därför angeläget att redan under år 1997 vidta åtgärder för att stärka sysselsättningen och minska arbetslösheten. Regeringen ger en detaljerad redovisning i tilläggsbudgeten (avsnitt 6) av de åtgärder som under år 1997 vidtas för att minska arbetslösheten.

För att varaktigt uppnå målet om en halverad arbetslöshet måste Sverige ha en lönebildning som även vid en lägre arbetslöshetsnivå ger en lönekostnadsutveckling på god europeisk nivå. Sverige har de senaste 20-25 åren haft en dåligt fungerande lönebildning med nominella löneökningar som varit för höga i förhållande till våra konkurrentländer. Detta har lett till hög inflation, försämrad konkurrenskraft och utslagning av företag och arbetstillfällen. Regeringen har vid flera tillfällen uttalat att ansvaret för lönebildningen i första hand ligger på arbetsmarknadens parter. Synsättet anknyter till den långa tradition som finns i Sverige att i möjligaste mån begränsa den direkta statliga inblandningen i lönebildningen. Det

har ett omistligt värde att parterna själva klarar att reformera lönebildningen. Parterna inbjöds därför av regeringen att till den 31 mars 1997 gemensamt redovisa nödvändiga förändringar av förhandlings- och lönebildningssystemet. Detta uppdrag har resulterat i flera bidrag. Regeringen avser att tillsätta en utredning för att arbeta vidare med en del av de konstruktiva förslag som framkommit.

Den utveckling som redovisas i denna proposition förutsätter att parterna tar sitt ansvar och får lönebildningen att fungera bättre.

De nedan beskrivna förslagen tillsammans med en väl fungerande lönebildning och ett fortsatt och förstärkt förtroende för svensk ekonomi gör att det finns goda förutsättningar för att nå målet om en halverad arbetslöshet till år 2000.

4.3 Precisering av det budgetpolitiska målet om permanent överskott i de offentliga finanserna

Sverige hade fram till mitten av 1970-talet starka offentliga finanser. Under efterkrigstiden byggdes det upp en betydande finansiell förmögenhet inom den offentliga sektorn. År 1975 uppgick den offentliga sektorns nettoförmögenhet till motsvarande 30 procent av BNP. Detta bidrog till en god och stabil ekonomisk utveckling, som gjorde det möjligt att förena full sysselsättning och stigande reallöner med låg inflation. Den svaga finanspolitiken under senare delen av 1970-talet, som kulminerade i den statsfinansiella krisen i 1980-talets inledning, fick till konsekvens att den offentliga förmögenheten förbyttes i en nettoskuld.

Budgetsaneringen i kombination med en god sysselsättningsutveckling medförde att den offentliga sektorns förmögenhetsställning till stor del återställdes under 1980-talets senare del. Vid 1990-talets inledning hade den offentliga sektorn återigen en positiv förmögenhet.

Den ekonomiska krisen på 1990-talet raderade återigen ut den offentliga nettoförmögenheten. I år beräknas den offentliga sektorns skulder överstiga tillgångarna med drygt 500 miljarder kronor.

En bit in på nästa sekel kommer med stor sannolikhet de offentliga åtagandena att utsättas för en större belastning genom ett växande antal äldre. Den offentliga sektorn måste då stå finansiellt rustad att möta denna utveckling för att kunna värna välfärdssystemen.

Mot denna bakgrund är det önskvärt att under det närmaste decenniet amortera av den offentliga nettoskulden. Detta kräver överskott i de offentliga finanserna. Detta talar för att det offentliga spar-

det sett på några års sikt bör ha ett överskott motsvarande 2 procent av BNP.

I takt med att de offentliga finanserna bringas under kontroll skapas utrymme att aktivt använda finanspolitiken för att motverka en försvagning av konjunkturen eller tendenser till överhettning. Med ett överskott på 2 procent som utgångsläge finns det en marginal att aktivt motverka konjunkturavmattningar utan att underskottet i de offentliga finanserna hotar att bli för stort. Ett överskott i de offentliga finanserna på 2 procent främjar och möjliggör höga privata investeringar utan att Sveriges skuld till utlandet ökar.

Det av riksdagen tidigare fastlagda målet om permanenta överskott i de offentliga finanserna efter år 1998 föreslås därför preciseras som ett långsiktigt mål om ett överskott i de offentliga finanserna motsvarande 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel.

Kortsiktigt bör målet för budgetpolitiken sättas så att hänsyn tas till konjunkturläget. Det bör därför undvikas att finanspolitiken ges en opåkallat stram inriktning, som riskerar att hålla tillbaka expansionsmöjligheterna. Vid den tillväxt som redovisas i denna proposition bör målet för budgetpolitiken vara ett överskott på 0,5 procent av BNP år 1999, 1,5 procent år 2000 och 2 procent år 2001. Målen gäller vid den kalkylerade tillväxten. Om tillväxten av konjunkturmässiga skäl skulle bli väsentligt lägre kommer den offentliga sektorns sparande att tillåtas utvecklas sämre. Om tillväxten skulle bli väsentligt högre kommer kraven på överskott att skärpas. Detta för att undvika en finanspolitik som förstärker konjunktursvängningarna.

4.4 Fempunktsprogram för arbete och utbildning

Beräkningarna i budgetpropositionen visade att den målsatta balansen i offentliga finanserna skulle uppnås år 1998. Detta förutsatte att konsolideringsprogrammet fullföljdes och att nya utgiftsökningar finansierades.

I det följande presenteras förslag till åtgärder inom fem politiskt prioriterade områden i syfte att stimulera sysselsättningen och minska arbetslösheten. Utgifterna för programmet sammanfattas i nedanstående tabell. De kalkyler som genomförts inför vårpropositionen visar att de budgetpolitiska målen för det offentliga finansiella sparandet - balans 1998 samt överskott på 0,5 respektive 1,5 procent av BNP åren 1999 och 2000 - uppnås även efter dessa satsningar. Till viss del finansieras programmet även av en höjning av tobaksskatten samt vissa utgiftsminskningar. Dessa redovisas närmare i avsnitt 5.

Efter beaktande av utgifterna i fempunktsprogrammet beräknas ett överskott kvarstå åren 1999 och 2000 utöver vad som krävs för att nå de budgetpolitiska målen. Frågan om utrymmet och formerna för en överföring från den offentliga till den privata sektorn 1999-2000 kommer att prövas i samband med de värpropositioner som läggs fram 1998 och 1999.

TABELL 4.1 FEMPUNKTSPROGRAM FÖR ARBETE OCH UTBILDNING

Miljarder kronor	1997	1998	1999	2000
Vård, omsorg, skola	4,0	8,0	8,0	8,0
Hållbar utveckling		1,5	5,1	5,9
Utbildning	0,5	2,5	4,3	6,0
Småföretag		1,6	1,8	1,7
Arbetsmarknadspolitik	0,9	2,8	1,9	1,6
Summa program	5,5	16,3	21,0	23,3
Finansiering	-4,5	-2,4	-1,3	-1,2
Utrymme för överföring	0,0	0,0	14,7	25,8
Utrymme som tas i anspråk	1,0	13,9	34,4	47,9
Beräknat överskott, procent av BNP	-2,1	0,0	0,5	1,5

Anm: Till följd av avrundningar stämmer ej summeringarna

I tabell 4.2 lämnas en mer specificerad redovisning av de åtgärder som ingår i fempunktsprogrammet.

4.5 Vården, omsorgen och skolan

Grunden för ett gott samhälle är en bra skola och en god vård och omsorg. Barn, gamla och sjuka måste ges prioritet. I syfte att stimulera den kommunala sysselsättningen och att upprätthålla och vidareutveckla en god kvalitet i vården, omsorgen och skolan höjs statsbidragen till kommuner och landsting.

Det är regeringens bedömning att en rejäl ökning av statsbidraget redan under år 1997 kan ge en omedelbar effekt på sysselsättningen och på kvaliteten i verksamheten. Det kräver förstås att kommuner och landsting tar sitt ansvar och använder det nya resurstillskottet till att förhindra uppsägningar och förstärka verksamheten redan innevarande år.

Från och med år 1998 höjs statsbidragen till kommuner och landsting med 8 miljarder kronor. På tilläggsbudgeten för år 1997 har regeringen uppfört 4 miljarder kronor. Inom denna ram avsätts en mindre del till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting.

Regeringen föreslår vidare i denna proposition att tidpunkten för införande av balanskravet för kommunerna förskjuts till samma år som för landstingen, nämligen år 2000.

Bakgrunden till regeringens satsning är att beräkningarna visar att fortsatta neddragningar av verksamheten i kommuner och landsting kommer att bli nödvändiga för att åstadkomma balans i kommuners och landstings ekonomi fram till år 2000. Samtidigt bedöms behoven inom omsorg och skola att öka bl.a. till följd av ändrad befolkningsstruktur. Trots att verksamheterna över lag håller en hög kvalitet har också vissa brister uppmärksamats. Det finns därför en stor risk för att rationaliseringskraven leder till att verksamheten och dess kvalitet påverkas på ett sätt som inte är önskvärt ur ett välfärdsperpektiv.

Förbättringar i vård och omsorg

Kommittén om hälso- och sjukvårdens finansiering och organisation (HSU 2000) har i delbetänkandet Behov och resurser i vården - en analys (SOU 1996:163) konstaterat att gapet mellan behov och resurser inom hälso- och sjukvård och äldreomsorg kommer att öka. HSU 2000 gör samtidigt bedömningen att det fortfarande finns möjlighet att möta ökande behov av vård och omsorg genom ett effektivare resursutnyttjande både i kommuner och landsting utan att tillgänglighet och kvalitet försämrats. Kommittén konstaterar också att det finns brister och otillfredsställda behov. Det gäller inte minst vården av äldre och kroniskt sjuka. Inom äldreomsorgen är idag en ökande andel av vård och omsorgsbehoven beroende av anhörigas insatser. Många psykiskt störda saknar ett anpassat boende och en daglig sysselsättning. Vidare ökar väntetiderna till vissa behandlingar.

En grundförutsättning för att kunna erbjuda en god vård- och omsorg på lika villkor för hela befolkningen är att vården finansieras solidariskt och att tillgängliga resurser fördelas rättvist efter behov. Mot denna bakgrund är det utomordentligt viktigt att hälso- och sjukvårdens och äldreomsorgens kvalitet och tillgänglighet utvecklas på ett sådant sätt att allmänhetens förtroende för verksamheten inte sviktar i grundläggande hänseenden.

Inriktningen bör vara att det resurstillskottet regeringen nu föreslår leder till att kommuner och landsting vidtar åtgärder så att väntetiderna i sjukvården blir kortare, kvaliteten i äldreomsorgen blir högre, de psykiskt störda ges en bättre vård och omsorg och att vården i livets slutskede förbättras.

Insatser i skolan

Flera utvärderingar visar att resultaten och standarden i svensk skola är god. Det finns dock nya, oroande signaler om att elever med behov av särskilt stöd inte får den utbildning som de har rätt till. Det är "gräzonsbarnen" med dolda handikapp som nu kommer i kläm. Dessa varningssignaler måste tas på allvar. En likvärdig skola av hög kvalitet förutsätter att alla elever får den hjälp de behöver och att stödet sätts in så tidigt som möjligt.

Det resurstillskottet regeringen nu föreslår bör därför leda till att förstärkta resurser ges till elever med behov av särskilt stöd. Det extra resurstillskottet bör också leda till att särskild satsning görs på miljö, natur och teknik i skolan.

Kraven på kommunerna

Regeringens bedömningen är att det bästa sättet att snabbt nå avsedd effekt är att höja det generella statsbidraget. Kommuner och landsting får nu visa att de inom ramen för den frihet som det generella statsbidraget ger, gör prioriteringar som främjar både sysselsättningen och kvaliteten i de kommunala kärnverksamheterna.

Regeringen kommer att begära en redovisning från varje kommun och landsting av vilka åtgärder de avser att vidta med anledning av resurstillskottet. Effekten av denna satsning kommer sedan att följas upp mycket noggrant när det gäller såväl sysselsättningen som kvaliteten i verksamheten. Uppföljningen kommer att göras både för riket totalt och för varje enskild kommun respektive landsting.

En närmare redovisning av hur statsbidraget fördelas, vilka krav som kommer att ställas på kommunerna m.m. lämnas i kapitel 8.

Sysselsättningseffekten av det föreslagna resurstillskottet är svår att bedöma, men en schablonmässig beräkning ger vid handen att ökade bidrag i den storlek som angivits kan skapa utrymme för att sysselsätta ca 25 000 personer fler än vad som annars hade varit möjligt.

4.6 Utbildningssatsningar under perioden 1997-2000

Efter förslag i sysselsättningspropositionen (1995/96:222) och 1996 års budgetproposition beslutade riksdagen att en utbildningssatsning omfattande 100 000 platser inom vuxenutbildningen och 30 000 nya permanenta platser inom högskolan skulle genomföras. När det gäller högskolan beslutades att 15 000 nya reguljära platser skulle inrättas hösten 1997 och ytterligare 15 000 platser hösten 1999.

Från hösten 1997 sker vuxenutbildningssatsningen genom att ett femårigt nationellt kunskapslyft inleds. Satsningen riktas i första hand till arbetslösa som helt eller delvis saknar treårig gymnasial utbildning. Därutöver skall satsningen även kunna utnyttjas av vuxna anställda som helt eller delvis saknar denna kompetens. I satsningen ingår vidare att arbetslösa mellan 25 och 55 år skall kunna studera i vuxenutbildningen upp till och med gymnasial nivå under högst ett studieår med ett särskilt utbildningsbidrag som motsvarar a-kasse- eller KAS-nivå. Även anställda mellan 25 och 55 år med minst 5 års hel-

eller deltidsanställning kan använda denna möjlighet förutsatt att arbetsgivaren åtar sig att bereda plats åt en långtidsarbetslös inskriven vid arbetsförmedlingen.

Regeringen föreslår i tilläggsbudget till 1997 års budget att den tidigare beslutade utbildningssatsningen kompletteras med ytterligare platser i kunskapslyftet. Redan hösten 1997 tillkommer enligt regeringens förslag ytterligare 10 000 platser inom kunskapslyftet. Regeringen föreslår också en utökning av antalet platser inom Kvalificerad yrkesutbildning för hösten 1997 med 1 500 platser.

Vidare avser regeringen att i 1997 års budgetproposition föreslå riksdagen ytterligare satsningar inom gymnasieskolan, vuxenutbildningen och högskolan. Regeringen kommer att föreslå riksdagen att gymnasieskolan kompletteras med en ny modern lärlingsutbildning. Avsikten är att två år skall vara gemensam utbildning för alla på programmet och därefter skall möjlighet ges att på dessa program välja antingen den traditionella vägen eller en arbetsplatsförlagd lärlingsutbildning varvad med studier i ett till två år. Båda alternativen avses leda fram till grundläggande behörighet. Vidare avses ett praktikprogram inrättas inom ramen för det individuella programmet. Utformningen av detta program skall bedömas lokalt. Regeringen avser att i kommande budgetproposition närmare redovisa hur ett pilotprojekt med lärlingsutbildning för de elever som börjat i gymnasieskolan hösten 1997 skall se ut.

Regeringen avser också att föreslå att den redan beslutade vuxenutbildningssatsningen på 100 000 platser utökas med ytterligare 10 000 platser höstterminerna 1998, 1999 och 2000. Den sammanlagda ökningen kommer därmed, inklusive de platser regeringen föreslår på tilläggsbudget för år 1997, att uppgå till 40 000 platser i kunskapslyftet höstterminen 2000. Regeringen bedömer att den utökade satsningen till stor del kommer att gälla vuxna över 25 år som är långtidsarbetslösa. Utöver denna satsning kommer försöksverksamheten med Kvalificerad yrkesutbildning ökas med 4 300 platser hösten 1998 enligt regeringens kommande förslag, vilket innebär att den Kvalificerade yrkesutbildningen då totalt kommer att omfatta 8 800 platser. Regeringen avser att inom kort tillsätta en arbetsgrupp i regeringskansliet från berörda departement med uppgift att förbereda ett regeringsförslag så att ett riksdagsbeslut om den Kvalificerade yrkesutbildningens framtid kan fattas senast våren 1999.

När det gäller högskolan avser regeringen att föreslå resurser för ytterligare 15 000 platser hösten 1998 samt för ytterligare 15 000 platser hösten 2000 dvs. sammanlagt 30 000 nya platser. Det har därigenom skapats resurser för 60 000 nya permanenta platser under perioden 1997 till år 2000. Satsningens tyngdpunkt skall ligga inom de naturvetenskapliga och tekniska utbildningsområdena.

Antalet redan beslutade samt nytillkomna platser framgår av nedanstående tabell.

ACKUMULERAT ANTAL	HT 1997	HT 1998	HT 1999	HT 2000
Vuxenutb. inkl. bas- år och Kvalificerad yrkesutbildning	90 000	90 000	90 000	90 000
Folkbildning	10 000	10 000	10 000	10 000
Högskola	15 000	15 000	30 000	30 000
Summa enl. tidigare beslut	115 000	115 000	130 000	130 000
Vuxenutb. inkl. Kvali- ficerad yrkesutb.	11 500	24 300	32 800	40 000
Högskola		15 000	15 000	30 000
Totalt inkl. tidigare beslut	126 500	154 300	177 800	200 000

4.7 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Under år 1995 skedde en viss förbättring på arbetsmarknaden. Förbättringen bromsades upp under hösten 1995. I slutet av år 1996 och under inledningen av år 1997 utvecklades arbetsmarknaden sämre än vad regeringen förutsåg i budgetpropositionen hösten 1996. Den försämrade utvecklingen och den därmed sammanhängande höga arbetslösheten och den stora åtgärdsvolymen i arbetsmarknadspolitiken ställer nya krav på insatser för att regeringens mål om 4 procents öppen arbetslöshet skall nås. Regeringen aviserar förslag som tillsammans med en väl fungerande lönebildning och ett fortsatt och utökat förtroende för svensk ekonomi gör att det skapas goda förutsättningar för att nå målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000.

Åtgärder riktade till ungdomar

Arbetslösheten är stor bland personer med låg utbildning. I vissa fall är dessa grupper arbetslösa i dubbelt så hög utsträckning som befolkningen i sin helhet. Särskilt stort problem är detta för ungdomar. Bland lågutbildade ungdomar under 25 år var arbetslösheten under år 1996 så hög som 18,8 procent, vilket är avsevärt högre än för befolkningen i sin helhet.

I Danmark har man sedan en tid gjort en speciell sammanhängande satsning på unga lågutbildade arbetslösa personer. Syftet med insatserna är att stärka unga arbetslösas möjligheter på arbetsmarknaden genom att ge dem en rätt och skyldighet att delta i kompetenshöjande utbildning. Utbildningen väljs i samarbete mellan den arbetslöse och arbetsförmedlingen, som en del av den individuella handlingsplanen. Resultatet har inte låtit vänta på sig, under april

- november 1996 minskade arbetslösheten bland unga lågutbildade med ca två tredjedelar.

Regeringen har givit Arbetsmarknadsstyrelsen och Socialstyrelsen i uppdrag att utarbeta ett förslag i syfte att aktivera och kompetensutveckla arbetslösa ungdomar under 25 år vilka är berättigade till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen. Uppdraget skall redovisas den 15 juni 1997. Med utgångspunkt i resultatet av detta uppdrag avser regeringen att i budgetpropositionen föreslå speciella åtgärder för att minska arbetslösheten för lågutbildade ungdomar. Satsningen skall ses som en del i den utbildningsatsning som startades i och med förslag i sysselsättningspropositionen (1995/96:222) och 1996 års budgetproposition (prop. 1996/97:1). De danska erfarenheterna kan tjäna som ett intressant exempel vid utarbetandet av en svensk modell. Dessutom finns den parlamentariskt sammansatta ungdomspolitiska kommittén som lämnat ett delbetänkande med förslag på detta område.

Regeringen avser även att i höst lämna förslag till riksdagen om introduktion av nyanlända invandrare för att underlätta deras inträde på arbetsmarknaden.

Tillfällig avgångsersättning för äldre arbetslösa

Äldre personer som varit arbetslösa under lång tid har ofta svårt att finna ett nytt arbete. Av den anledningen föreslår regeringen att personer som fyllt 60 år och varit arbetslösa under lång tid ges möjlighet att under 1997 erhålla rätt till arbetslöshetsersättning för tiden fram till ålderspension. Ersättningen skall till skillnad från ordinarie arbetslöshetsersättning inte innebära krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande. Det är av största vikt att dylika åtgärder görs temporära och endast för personer som varit arbetslösa under lång tid. I annat fall kan det finnas en risk att arbetsgivare vid minskningar i arbetsstyrkan i första hand väljer personer som kvalificerar för denna åtgärd. Läget på arbetsmarknaden för personer som är 60 år eller äldre skulle då kraftigt försämrats. För att regeringens mål om en halverad öppen arbetslöshet skall kunna nås är det viktigt att åtgärden inriktas mot arbetslösa med mycket små chanser att åter få ett reguljärt arbete. Regeringen föreslår därför att endast personer som erhållit a-kassa eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd under minst 12 månader under tiden 1 januari 1996 - 15 april 1997 skall kunna få denna rätt.

Ersättningen utgörs av arbetslöshetsersättning som benäms tillfällig avgångsersättning.

Aktivare användning av arbetslöshetsersättningen

Enligt gällande regler skall den som får ersättning stå till arbetsmarknadens förfogande vilket innebär att det i princip inte får finnas något som hindrar personen från att ta erbjudet lämpligt arbete. Detta innebär i praktiken att den arbetslöse under ersättnings-tiden inte får ägna sig åt någon annan verksamhet än att aktivt söka arbete för att kunna få ersättning. En

viss begränsad möjlighet att delta i utbildning med bibehållen arbetslöshetsersättning finns dock.

Denna restriktiva ordning i fråga om rätten att sysselsätta sig när man får ersättning är enligt regeringens mening i vissa fall kontraproduktiv. Den kan passivisera i stället för att främja en återgång till arbetsmarknaden.

Möjlighet bör därför skapas för att på försök använda arbetslöshetsersättningen på ett mer aktivt sätt. Avsikten är att regeringen för särskilda projekt skall medges möjlighet att tillåta att undantag görs som innebär att arbetslöshetsersättning får lämnas till personer som redan får ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring och lagen om kontant arbetsmarknadsstöd, trots att de då inte är arbetslösa och står till arbetsmarknadens förfogande. Bemyndigandet gäller således endast ersättningsberättigade personer som redan uppbär ersättning. Personer med en svagare ställning på arbetsmarknaden såsom ungdomar, långtidsarbetslösa, äldre, arbetshandikappade och utomnordiska medborgare skall prioriteras.

Denna ordning föreslås gälla för en försöksverksamhet från och med den 1 juli 1997 till utgången av december 1998.

Projekten får inte medföra konkurrenssnedvridningar. De får heller inte leda till undanträngning av ordinarie arbetstillfällen. Vidare skall projekten inte medföra några inläsningseffekter. Verksamheten skall betraktas som arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

Resursarbete i offentlig verksamhet

Det är viktigt att personer som varit arbetslösa under längre tid erbjuds en fortsatt kontakt med arbetslivet för att kunna upprätthålla sin kompetens. Regeringen föreslår därför att offentliga arbetsgivare, enligt den s.k. Kalmarmodellen, får ta emot personer som varit öppet arbetslösa under minst sex månader. Personen har rätt till a-kassa. Arbetsgivaren tillåts komplettera ersättningen, så att den högst uppgår till 90 procent av den dagpenninggrundande inkomsten, dock högst 620 kronor per dag till och med 28 december 1997 och till högst 638 kronor därefter.

Åtgärden skall kunna beviljas under perioden 1 juli 1997 - 31 december 1998 och kan endast ges under maximalt sex månader med möjlighet till förlängning till 9 månader.

När behov av korttidsvikarier uppstår skall arbetsgivaren i första hand använda sig av åtgärdsplacerade personer. Under sådana korttidsvikariat skall avtalsenlig lön betalas.

Resursarbete är en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. De åtgärdsplacerade personerna skall därför stå till arbetsmarknadens förfogande under tiden i åtgärd.

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna

Huvudsyftet med arbetsmarknadsutbildningen är att motverka den strukturella arbetslösheten samtidigt som åtgärden är ett viktigt instrument för att för-

hindra att flaskhalsar uppkommer på arbetsmarknaden. Det är därför av stor vikt att antalet personer i den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen är relativt stort under budgetåret 1997 särskilt som efterfrågan på arbetskraft väntas att öka.

Regeringen gör därför bedömningen att kravet på omfattning av de arbetsmarknadspolitiska åtgärder som finansieras från anslaget A2. Arbetsmarknadspolitiska åtgärder bör minskas till 207 000 personer i genomsnitt per månad under budgetåret 1997. Härigenom frigörs ca 2,3 miljarder kronor. Härav bör 1500 miljoner kronor användas för att finansiera en ökad utbildningssatsning och vissa andra insatser på arbetsmarknadsområdet. Resterande ca 800 miljoner kronor används till att skapa ett större utrymme för den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen och för ytterligare tillfälliga personalförstärkningar vid arbetsförmedlingar och arbetsmarknadsinstitut, samt för en större ram för otraditionella insatser. För år 1998 och framåt föreslår regeringen att 1 miljard kronor anslås för kvalitetshöjande insatser i de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

Regelförenklingar

I dag finns möjligheten att förlänga ALU-tiden för en person i arbetslivsutveckling på samma arbetsplats med som mest sex månader om det finns synnerliga skäl. Regeringen föreslår nu en ändring i förenklings-syfte som innebär att kravet på synnerliga skäl vid förlängning av ALU-perioden på samma arbetsplats ändras till särskilda skäl vilket gäller vid annan förlängning av tid i arbetslivsutveckling. Förslaget bör träda i kraft den 1 juli 1997.

Både arbetshandikappade och utomnordiska medborgare tillhör de grupper som regeringen av flera skäl anser måste prioriteras. De utomnordiska medborgarna har särskilt svårt att träda in på arbetsmarknaden på grund av bristande kunskaper i det svenska språket, men också på grund av att de ofta saknar ett socialt nätverk på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår därför att tiden i arbetsplatsintroduktion (API) skall kunna förlängas med högst sex månader för arbetshandikappade och utomnordiska medborgare. Förslaget innebär ingen begränsning i den nuvarande förlängningsmöjligheten för unga handikappade. För dessa gäller nu ingen tidsgräns vid förlängning. Förslaget bör gälla från och med den 1 juli 1997.

Regeringen anser att det är viktigt att andelen kvinnliga företagare ökar. För att stimulera en sådan utveckling infördes år 1996 en möjlighet för kvinnor att få starta eget bidrag i tolv månader. Samtidigt infördes begränsningen att endast kvinnor som varit arbetslösa i mer än 24 månader kunde få ett förlängt bidrag. Detta krav har försvärat möjligheten att påtagligt öka andelen kvinnor med starta eget bidrag, då de som är bäst lämpade att starta egen verksamhet oftast har en kortare arbetslöshetsperiod än 24 månader. Regeringen föreslår därför att kravet på 24

månaders arbetslöshet för att få en förlängning bör sättas ned till minst sex månader. Förslaget bör träda i kraft den 1 juli 1997.

Interpraktikstipendier

Sedan 1 juli 1995 har arbetslösa ungdomar haft möjlighet att praktisera på företag inom Europa, exklusive Sverige, med stöd av s.k. Europastipendier. Det har visat sig att de förutsättningar som har varit kopplade till åtgärden har bidragit till att få ungdomar respektive europeiska företag varit intresserade. Mot denna bakgrund anser regeringen att formerna för stipendiet bör utvecklas. Den konstruktion som hittills gällt bör därför upphöra från och med den 1 oktober 1997 och då ersättas med Interpraktikstipendier. Dessa skall kunna lämnas till unga arbetslösa till och med den 30 juni det år de fyller 30 år. Den unge skall få möjlighet att söka ett stipendium för praktik utanför Sverige. I stipendiet ingår en viss ersättning för resa, försäkring samt för uppehälle. Stipendietiden bör vara sex månader.

Generationsväxling

Regeringen avser att under 1997 lämna förslag om införande av en generationsväxling där personer i åldern 63 till 64 år erbjuds avgångsersättning om arbetsgivaren anställer en långtidsarbetslös yngre person.

Tidigareläggning av infrastruktursatsningar

Inom Vägverkets ansvarsområde finns ett antal vägprojekt, med planerat genomförande under de närmaste åren, som är mycket angelägna ur såväl sysselsättnings- som trafiksäkerhetssynpunkt och som också är färdiga för byggstart redan under år 1997. I syfte att möjliggöra en tidigare start av vissa sådana projekt föreslås Vägverket få en utökad låneram. Länen skall sedan återbetalas, inklusive ränta, via ordinarie anslag för byggande av vägar. På detta sätt möjliggörs att angelägna åtgärder för sysselsättning och tillväxt snabbt kan komma till stånd. Förslaget om tidigareläggning av vissa väginvesteringar redovisas närmare i avsnitt 6, Förslag till tilläggsbudget för statsbudgeten för budgetåret 1997, Utgiftsområde 22 Kommunikationer.

4.8 Insatser för en ekologiskt hållbar utveckling

Det är regeringens ambition att öka takten i omställningen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle. Ett brett handlingsprogram byggs upp med insatser i olika former inom flera utgiftsområden. Vid sidan av att öka den ekologiska hållbarheten skall insatserna öka vår långsiktiga konkurrenskraft och möjlighe-

terna till uthållig tillväxt, samt utformas så att de ger påtagliga effekter på sysselsättningen.

Regeringen redovisar i denna proposition en strategi som rymmer dels användning av ett antal allmänna styrmedel, dels statligt stöd för att öka sådana investeringar som anpassar det fysiska realkapitalet till hållbarhetsmålen.

Regeringen avser att årligen i budgetpropositionen redovisa hur arbetet på respektive område fortskrider och att i en särskild skrivelse följa upp arbetet. Propositioner och utredningar av betydelse bör redovisa effekterna på miljö och resursförbrukning. Ekonomiska styrmedel och offentlig upphandling avses användas aktivt i arbetet. Sverige bör verka för att hållbar utveckling skall vara ett övergripande mål för EU och få genomslag i EU:s politik på berörda områden. Detta arbete kan bli ett viktigt tema inför det svenska ordförandeskapet år 2001.

Inriktningen på arbetet, förslag till generella styrmedel och utformning av det lokala investeringsprogrammet beskrivs mera utförligt i bilaga 5.

4.8.1 Lokala investeringsprogram

Det lokala investeringsprogrammet innebär att kommuner eller grupper av kommuner ges möjlighet att utforma förslag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället. Programmen kommer att bedömas och ett antal kommuner/områden kommer att väljas ut. Vid bedömningen av programmen skall vikt bland annat läggas vid åtgärder som minskar miljöbelastningen, ökar effektiviteten i användningen av energi och naturresurser samt gynnar användningen av förnybara råvaror. Regeringen beräknar sammanlagt 5,4 miljarder kronor för perioden 1998 - 2000 för detta ändamål.

4.8.2 Nationella program

Till de nationella investeringarna hänförs programmen för energiomställning samt ett nationellt investeringsprogram för vissa infrastruktursatsningar. Tidigare har en miljard kronor avsatts till ett femårigt statligt investeringsbidrag för en ekologiskt hållbar samhällsutveckling till kretsloppsanpassning av befintlig bebyggelse och infrastruktur.

Energiprogram

Ett nytt energipolitiskt program inrättas för omställningen av energisystemet. Energiprogrammets omfattning är 4 690 miljoner kronor åren 1998 - 2000. Satsningen uppgår totalt till drygt 9 miljarder kronor och löper fram t.o.m. år 2004. Programmets huvudinriktning är en kraftfull långsiktig satsning på

forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik. Målet är att under de närmaste 10-15 åren kraftigt öka el- och värmeproduktionen från förnybara energikällor och utveckla kommersiellt lönsam teknik för energieffektivisering. Bortfallet av elproduktion från Barsebäcksverket skall kompenseras och under en femårsperiod lämnas därför investeringsbidrag till utbyggnad av el- och värmeproduktion samt till effektivisering och minskad elanvändning i bostadssektorn.

Infrastrukturinvesteringar

I det nationella investeringsprogrammet innefattas även de ytterligare medel som behövs för finansiering av vissa infrastrukturinvesteringar som inte ingår i den ordinarie planeringsramen. I det nationella investeringsprogrammet ingår bland annat utbyggnad av Botniabanan mellan Nyland och Umeå, samt finansiering av reviderade storstadspaket i Stockholm och Göteborg. Intäkter från miljöstyrande avgifter bör på sikt avlasta anslagsfinansieringen av storstadspaket.

Botniabanan

I enlighet med vad som anges i prop. 1996/97:53 Infrastrukturriktning för framtida transporter, beslöt regeringen den 16 januari 1997 att uppdra åt en förhandlingsman att bereda vissa frågor angående utbyggnad av Botniabanan. I enlighet med riktlinjerna i uppdraget redovisade förhandlingsmannen ett förslag till avsiktsförklaring angående finansieringen av Botniabanan den 5 mars 1997. Vidare skall förhandlingsmannen senast den 1 oktober 1997 redovisa ett förslag till avtal mellan staten, lokala och regionala företrädare samt eventuella övriga berörda parter om finansiering, utbyggnadsprinciper och trafikering av Botniabanan.

Den av förhandlingsmannen redovisade avsiktsförklaringen innebär bl.a. att staten, regionen och Banverket är överens om att finansieringen av Botniabanan i allt väsentligt är ett statligt ansvar, att banan skall vara i statlig ägo då den är färdigställd och att parterna skall utarbeta ett förslag till finansiering som minimerar behovet av statliga anslagsmedel. Vidare att lokala intressenter är beredda att finansiera kompletterande anläggningar (t.ex. stationshus och terminalanläggningar) vars totala investeringskostnader preliminärt kan beräknas uppgå till minst ca 600 miljoner kronor samt att regionen påtar sig att garantera regional persontrafik som motsvarar en nettokostnad på 20-30 miljoner kronor per år.

Med anledning av att Botniabanan inte har någon avgörande betydelse för järnvägstrafiken förrän den är färdigställd i sin helhet, anser regeringen att det är av största vikt att byggtiden minimeras utan att investeringskostnaderna ökar. Vidare anser regeringen att, mot bakgrund av den önskvärda komprimerade

byggtiden och projektets storlek, länefinansiering kan övervägas av hela eller delar av projektet.

Regeringen anser att avsiktsförklaringen kan ligga till grund för förhandlingsmannens fortsatta arbete. Regeringen förutsätter att regionen eller andra intressenter åtar sig att ansvara för en väl definierad del av kostnaderna för projektet i det slutliga avtalsförslaget.

Inlandsbanan

Mot bakgrund av att det nuvarande statliga stödet till Inlandsbanan upphör under 1998, beslöt regeringen den 25 april 1996 att uppdra åt Statskontoret att utreda förutsättningarna för framtida järnvägstrafik på Inlandsbanan.

Statskontoret redovisade sitt uppdrag den 30 januari 1997 och utredningen har skickats ut på remiss. Remisstiden löper till den 30 april 1997.

Statskontoret föreslår att staten under en övergångsperiod även fortsättningsvis skall stödja järnvägstrafiken på Inlandsbanan. Stödet föreslås inriktas mot banunderhåll på de mest trafikerade delarna av Inlandsbanan och uppgå till ca 43 miljoner kronor per år.

Regeringen avser att inom kort återkomma till riksdagen angående frågan om fortsatt statligt stöd till Inlandsbanan och anser att det bör skapas en finansiell beredskap för detta.

Stockholm och Göteborg

Mot bakgrund av bl.a. önskemål om en mer miljöinriktad trafiklösning anmälde regeringen den 7 februari 1997 behov av vissa förändringar i den s.k. Dennisöverenskommelsen. Förändringarna föranleddes också av att två av Dennisöverenskommelsens parter, Moderaterna och Folkpartiet, inte längre stod bakom finansieringslösningen i överenskommelsen om inte genomförandet av Österleden garanterades av regeringen. Något utrymme för regeringen att utställa sådana garantier finns inte. Regeringen bedömde därför att det inte fanns parlamentariskt stöd i riksdagen för införandet av vägtullar i Stockholm. Därmed var den finansiella situationen akut och omedelbara förändringar i överenskommelsens innehåll nödvändiga.

De förändringar som regeringen föreslagit innebär att Österleden och Västerleden med anslutningar till väg E4 norr och söder om Stockholm utgår ur överenskommelsen. Beslut om Västerledens genomförande och finansiering fattas mot bakgrund av trafikutvecklingen och värderas i den normala infrastrukturplaneringen.

Övriga vägprojekt byggs ut enligt planerna. De satsningar på kollektivtrafik som ingår i överenskommelsen berörs inte av förändringarna. Detta innebär en ökad andel kollektivtrafik. Förhandlingar kommer att föras mellan staten och Stockholms kommun om en miljöanpassad helhetslösning för

väg- och järnvägstrafiken genom centrala Stockholm.

Det planerade vägtullsystemet, som till sin funktion huvudsakligen var finansierande, genomförs inte.

Genom att planerna på ett vägtullsystem i Stockholmsregionen inte kunnat fullföljas saknar de planerade vägprojekten Norra Länken, Södra Länken och norra respektive södra delen av den yttre tvärleden en hållbar och långsiktig finansiering.

Göteborgsregionens kommunalförbund har delvis omarbetat den ursprungliga trafiköverenskommenheten för Göteborg till ett nytt förslag. Vägprojekten har dels bantats, dels utökats med andra typer av åtgärder. Förslaget omfattar också en utökad satsning på kollektivtrafik. Därmed förändras fördelningen mellan väg- och kollektivinvesteringar på ett liknande sätt som i Stockholm. Finansieringen med vägtullar har ersatts med ett mer miljöinriktat vägavgiftssystem som kan bli aktuellt först på några års sikt. I avvaktan på detta är uppgröelsen ofinansierad.

Ett fullföljande av den nya trafiklösningen för Stockholmsregionen är en angelägenhet inte bara för berörda kommuner i Stockholms län utan för hela landet. Detsamma gäller för trafiklösningen i Göteborg.

En långsiktigt hållbar finansiering av trafiklösningen i Stockholm kräver en nettointäkt på ca 1 100 miljoner kronor per år och för Göteborg ca 500 miljoner kronor per år. De objekt som ingår i respektive trafiklösning, är objekt som ligger utanför aktuella statliga infrastrukturplaner. Därför måste trafiklösningarna finansieras genom att respektive region själv svarar för de intäkter som krävs. Eftersom vägtullar inte längre är aktuella som finansieringskälla krävs alternativa lösningar för regional finansiering. Regeringen har övervägt andra former av regional finansiering, men funnit att en sådan regional finansiering bl.a. av konjunktur- och sysselsättningskäl för närvarande ej bör införas. Ytterligare utredning av den regionala finansieringen krävs således. I detta ingår bl.a. att utreda de legala och tekniska förutsättningarna för ett miljöstyrande avgiftssystem.

I avvaktan på dessa utredningar är det regeringens uppfattning att kostnaderna för de aktuella projekten i Stockholmsregionen och Göteborgsregionen skall finansieras med anslag anvisade över statsbudgeten fr.o.m. år 1999. Därigenom kan pågående och planerade projekt komma till byggstart utan ytterligare försening, vilket skapar förutsättningar för sysselsättning, tillväxt och förbättrad miljö. Den nationella finansieringen kommer att omprövas när förutsättningarna för regional finansiering ytterligare utretts.

För att erhålla en rationell utbyggnadstakt för vägprojekten bör dessa liksom tidigare finansieras med lån. Utställda garantier för vägprojekten i Stockholm och Göteborg ligger fast. Regeringen

återkommer årligen i budgetpropositionen med förslag till omfattningen av lånegarantier och en redovisning av hittills genomförda åtgärder. Regeringen avser att återkomma med en mer detaljerad redovisning för riksdagen av innehållet i de nya trafiklösningarna för Stockholm och Göteborg.

4.9 Småföretagsatsning

Enligt regeringen måste huvuddelen av den nödvändiga sysselsättningsökningen under de kommande åren ske i den privata sektorn. De små och medelstora företagen spelar en central roll i denna utveckling. En tillfredsställande nyetablering av företag är en första förutsättning för detta. Det är också angeläget att befintliga företag kan expandera. Avgörande för småföretagens utvecklingsmöjligheter är sunda statsfinanser som ger låga räntor och låg inflation, varigenom goda investeringsförutsättningar skapas. Särskilt väsentligt för företagens investeringar är villkoren för kapitalförsörjningen, där de mindre företagen har en svagare ställning på kapitalmarknaden än större företag. För tillväxten i sysselsättning är bl.a. arbetskraftskostnadernas nivå av stor vikt. För samtliga dessa frågor är skatte- och avgiftssystemets utformning viktig.

Sedan lång tid tillbaka har Sverige haft förmånliga företagsskatteregler som gett goda villkor för investeringar i Sverige. Under de senaste åren har ett antal åtgärder genomförts med särskild inriktning på små och medelstora företag. Som en uppföljning till 1990-1991 års skattereform infördes år 1994 i princip samma skattemässiga villkor för enskilda näringsidkare som för aktiebolag. Fr.o.m. 1997 gäller särskilda regler för ägare till onoterade aktiebolag. Dessa företag har inte samma tillgång till kapitalmarknaderna som de större, noterade aktiebolagen. Reglerna innebär att expansion med eget kapital underlättas. Detta förstärker företagets soliditet, vilket bidrar till att sårbarheten för variationer i efterfrågan minskas. Kapitalförsörjningen underlättas också av att företagsförmögenhet ej är föremål för förmögenhetsskatt. Sedan i år gäller också viss nedsättning av socialavgifterna, vilket är av särskild betydelse för mindre företag. Regeringen har också tillsatt en utredning som för närvarande undersöker möjligheterna att förenkla skattereglerna för enskilda näringsidkare.

I denna proposition presenterar och aviserar regeringen ytterligare åtgärder med inriktning på att förbättra villkoren för de mindre företagen (se kapitel 7 för en utförligare redovisning av skatteförslagen).

Ytterligare lättnader i ägarbeskattningen

För mindre företag spelar ägarbeskattningen en väsentligt mer central roll för investeringar, tillväxt och

sysselsättning än för större företag. Fr.o.m. i år gäller särskilda regler för onoterade aktieföretag, vilket innebär att en viss del av avkastningen på eget kapital i dessa företag undantas från skatt hos ägaren. För att ytterligare förbättra villkoren för egenfinansierade investeringar i dessa företag föreslås nu att ägarna vid beräkningen av utrymmet för denna skattelättnad liksom vid beräkningen av den del av utdelningar och reavinster som beskattas som kapitalinkomst får medräkna en större andel av de anställdas löner som underlag. Andelen ökas från 70 procent till 100 procent. Åtgärden innebär också en viss stimulans för nyanställningar.

Kapitalbeskattningen av enskilda näringsidkare

I många fall sker nyetablering av företag genom att enskilda individer bildar enskilda firmor. Sedan 1994 gäller att en viss del av avkastningen från näringsverksamheten beskattas som kapitalinkomst. Beräkningen av beloppet för s.k. räntefördelning påverkas dels av storleken på det egna tillskjutna kapitalet, dels av en viss räntesats. Denna räntesats är knuten till den s.k. statslåneräntan med ett visst tillägg. För att även för denna företagsform förbättra villkoren för egenfinansierade investeringar föreslås nu att räntesatsen för positiv räntefördelning ökas med två procentenheter.

Utökat underlag för nedsättning av arbetsgivaravgifter

Sedan i år gäller bl.a. att arbetsgivaravgifterna sätts ned med 5 procentenheter för en lönesumma upp till 600 000 kronor. För att ytterligare förbättra villkoren för sysselsättningsexpansion i mindre företag föreslås nu att det maximala underlaget för nedsättning av avgifterna utökas till ca 850 000 kronor.

Kapitalförluster och organisationskostnader

Baserat på förslag från den s.k. kapitalförlustutredningen avser regeringen senare i vår att presentera ett förslag som innebär att kapitalförlustbegreppet utmönstras ur skattelagstiftningen. Samtidigt införs en rätt till avdrag för förluster av kontanta medel i samband med brott. Vidare underlättas företagens expansion bl.a. genom utvidgade möjligheter till avdrag för kostnader för ökning av aktiekapitalet och för fusionskostnader.

Översyn av stoppreglerna i fåmansföretagslagstiftningen

Sedan 1970-talet gäller särskilda regler för fåmansföretag, de s.k. stoppreglerna. Dessa regler skall förhindra att bolagsformen används för skatteundandraganden genom vissa transaktioner mellan bolagen och dess delägare. Denna särslagstiftning framstår i dag som uttryck för ett föråldrat synsätt och har också kritiserats av företrädare för näringslivet. En översyn av stoppreglerna är därför motiverad. En särskild utredare kommer att ges i uppdrag att se

över dessa regler, i syfte att så långt som möjligt ersätta dem med allmänna beskattningsregler.

Ledighet för start av eget företag

För att stödja ny- och småföretagandet avser regeringen att i 1997 års budgetproposition föreslå införande av rätt till tjänstledighet under sex månader för start av eget företag. Att starta ett företag är i sig ett stort risktagande. Genom att möjliggöra för nya företagare att ta tjänstledigt under en period kan risken minskas i någon mån. Företagaren behöver inte riskera att, utöver de pengar och resurser som satsas, dessutom förlora arbetet för den händelse företags-satsningen inte slår väl ut.

Inga kostnader på statsbudgeten uppstår med detta förslag. För de arbetsgivare som måste anställa en vikarie uppstår vissa mindre kostnader. För att minska dessa kostnader för privata företag avses föreslå att tjänstledighet endast skall beviljas i de fall då det nystartade företaget inte konkurrerar med arbetsgivarens verksamhet.

Miljöprogram m.m. inom jordbruket

En betydande del av Sveriges små och medelstora företag återfinns inom jordbrukssektorn. Verksamheten inom jordbrukssektorn utgör en central del av det ekologiska kretsloppet, är av stor betydelse för en levande landsbygd och försörjer den för sysselsättningen viktiga livsmedelsindustrin med råvaror. I medlemskapsförhandlingarna inför inträdet i EU erhöll Sverige en ram för miljöersättningar till jordbruket. Utnyttjande av programmet kräver nationell finansiering i samma omfattning som ersättningen från EU. Det statsfinansiella läget har hittills inte medgivit ett fullt utnyttjande av ramen. Regeringen avser nu att föreslå en utbyggnad av miljöprogrammet med 700 miljoner kronor per år varav 350 miljoner kronor erhålls från EU. Ett utvidgat miljöprogram ökar återflödet från EU och möjliggör även en ytterligare förstärkning av de åtgärder som bedöms önskvärda för att förbättra sektorns konkurrenskraft genom omställning till mer miljöanpassad produktion och främjandet av jordbrukets positiva inverkan på kultur- och naturmiljö. Den utbyggnad av programmet som föreslogs i förra årets budgetproposition finansierades fullt ut endast för år 1997. De 200 miljoner kronor som återstår att finansiera fr.o.m. år 1998 skall inrymmas inom den ram som avsätts för satsningar på småföretagen.

Vissa övriga satsningar

Utöver de satsningar som under år 1997 genomförs inom ramen för det s.k. landshövdingeuppdraget avser regeringen att föreslå att ytterligare 50 miljoner kronor per år fr.o.m. 1998 skall satsas på regional näringspolitik.

Vidare avser regeringen att öka insatserna för kooperativt företagande och för kvinnors företagande. För informationsinsatser m.m. avser regeringen att

fr.o.m. 1998 avsätta 10 miljoner kronor vardera för dessa båda ändamål.

Ytterligare en åtgärd är regeringens förslag (prop. 1996/97:63) om ett utvidgat högriskskydd. Förslaget innebär att arbetsgivarnas samtliga kostnader för utgiven sjuklön, för personer som löper risk för att insjukna under en eller flera längre perioder under ett år, ersätts efter ansökan hos försäkringskassan. Kostnaderna beräknas till högst 40 miljoner kronor. I nämnda proposition aviserar regeringen även ett uppdrag till Riksförsäkringsverket och Statistiska Centralbyrån att tillsammans arbeta fram ett nytt system som täcker samhällets behov av information om den korta sjukfrånvaron under sjuklöneperioden. En utgångspunkt bör vara ett system som delvis bygger på ett urvalsystem för små företag och organisationer. De sammanlagda kostnaderna skulle därmed bli lägre och uppgiftslämnarbördan skulle minska kraftigt för de små företagen.

4.10 Sammanfattning av fempunktsprogrammet

I tabell 4.2 lämnas en specificerad redovisning av de åtgärder som presenterats i avsnitt 4.5- 4.9.

TABELL 4.2 FEMPUNKTSPROGRAM FÖR ARBETE OCH UTBILDNING
Miljoner kronor

	1997	1998	1999	2000
<i>Vård, omsorg, skola</i>	4 000	8 000	8 000	8 000
<i>Hållbar utveckling</i>		1 486	5 059	5 909
Lokala investeringsprogram		800	1 800	2 800
Energipolitiskt program ¹		686	1 609	1 459
Infrastrukturprogram			1 650	1 650
<i>Utbildning</i>	546	2 468	4 319	6 045
Högskola		531	1 089	1 676
Vuxenutbildning	489	1 680	2 897	4 209
Kvalificerad yrkesutbildning	57	230	292	120
Lärlingar		27	41	40
<i>Småföretag</i>		1 550	1 780	1 710
Lättnader i ägarbeskattningen		160	180	210
Kapitalbeskattning av enskilda näringsidkare		240	490	390
Utökad underlag för nedsättning av arbetsgivaravgifter		450	410	410
Kapitalförluster och organisationskostnader		40	40	40
Miljöprogram inom jordbruket		550	550	550
Regional näringspolitik		50	50	50
Kooperativt företagande		10	10	10
Kvinnors företagande		10	10	10
Utökad särskilt högkostnads-skydd		40	40	40
<i>Arbetsmarknadspolitik</i>	907	2 760	1 865	1 609
Resursarbeten	310	653		
Tillfällig avgångsersättning	597	1 107	865	609
Arbetsmarknadsutbildning		1 000	1 000	1 000
Summa	5 453	16 264	21 023	23 273

¹ Avser delfinansiering. Programmet uppgår totalt till 4 690 miljoner kronor åren 1998 - 2000 men finansieras till viss del med befintliga resurser inom UO 21, Energi.